

היעד הבא לחיסול? זהו המדען שינסה לשקם את מכונת הטילים האיראנית

written by אלי קלוטשטיין | 20.10.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 20 באוקטובר, 2026.

משטר האייתוללות ממשיך להתכונן לחידוש המלחמה מול ארה"ב וישראל, ואת הזמן שחולף כששתי המדינות ממתונות לתוצאות הבחירות שייערכו בשבועיים הקרובים הוא מנצל היטב לצורך התארגנות, התבססות, התחמשות ובניית תוכניות מבצעיות. הלחץ הכלכלי טרם הכריע את האיראנים, והם מתעקשים להיאחז בכיסאותיהם למרות כל האתגרים ועל אף כל המחירים שייאלצו לשלם הם ¹ ובעיקר בני עמם.

סימן ברור לנכונות להמשיך להילחם ניתן אתמול דווקא בבית הנבחרים בטהרן. המג'לס האיראני אישר ברוב גדול (237-15) את מינויו לשר ההגנה של מהרדאד אח'לאקי כתאבצ'י (68), מהנדס ומומחה לטכנולוגיות בליסטיות וחלל, שהוצג על ידי הנשיא מסעוד פזשכיאן כמועמדו לתפקיד בתום חודשים ללא שר קבוע. אח'לאקי החליף את עזיז נסירזאדה, שחוסל באות הפתיחה של מבצע "שאגת הארי" ב-28 בפברואר השנה, ומאז התנהל משרד ההגנה רק תחת ממלא מקום, מג'יד אבן אל-רצ'א, שישמש כעת כסגן השר.

בניגוד לקודמיו, אח'לאקי (שפירוש שמו הוא "מוסרי") לא צמח בפיקוד הצבאי, ואין לו ותק רב בשטח. במקום זאת, יש לו ניסיון של כ-42 שנים בתעשיות הביטחוניות והצבאיות באיראן. במהלך השנים הוא נקשר לתוכנית הטילים הבליסטיים, ובפרט להנעה בדלק מוצק, וגם עמד כמנהל בראש המערכים התעשייתיים והביטחוניים החשובים ביותר במדינה. במסגרת תפקידו לקח חלק מרכזי בייצור טילים מסדרות כגון סג'ל וד'ו אלפקאר, אך גם טילים ופצצות מונחים, משגרים לחלל ועוד. כל הפיתוחים הללו "זיכו" אותו במגוון רחב מאוד של עיצומים מטעם ארה"ב, האו"ם, בריטניה והאיחוד האירופי, חלקם כבר מלפני כעשרים שנה.

המינוי של שר ההגנה החדש מאותת שלמרות תוצאות המלחמה וההרס, הלחץ הכלכלי שהוביל למשבר חסר תקדים והבידוד המדיני, טהרן אינה מתכוון לשנות את דרכה ² והיא ממשיכה לא נכנעת. אולי ההפך אפילו נכון: המלחמה לימדה את איראן לקחים במה כדאי להתרכז, ועל זה היא מתכננת ללכת בכל הכוח. הרפובליקה האסלאמית תחזק את היתרונות שבהם נחלה הצלחה במערכה נגד ארה"ב וישראל, ותחדד את כיווני הפעולה שלה בהתאם לבניין כוח מסוג זה.

כדי להבין את חשיבות העניין, צריך להכיר את חלוקת התפקידים בממשל האייתוללות: באיראן מי שמחליט על אסטרטגיה ביטחונית ודרכי הפעולה הצבאיות הוא לא שר ההגנה, אלא מפקד משמרות המהפכה והרמטכ"ל, שפועלים בעצה אחת עם המנהיג העליון או ההנהגה הבכירה. הם אלה שמכריעים מה ואיך לתקוף, באילו אמצעים, ומה הנתיב שבו צריכה איראן לפסוע. משרד

ההגנה בטהרן, מנגד, משמש יותר גורם של בניין הכוח, הצטיידות, רכש וטכנולוגיה. הפיתוח והייצור במדינה כפופים לו, ועל כן הוא אחראי על תעשיות מרכזיות כגון הטילים, הכטב"מים ועוד.

אח'לאקי מגיע מוכן בדיוק לתפקיד כזה. קודם לכן שימש כראש התעשיות הביטחוניות של איראן, וניהל את ארגון התעשייה שהיד באקרי² קבוצת תעשיות הנשק והטכנולוגיה של איראן, שהייתה אחראית גם על פיתוח טילים, ותמכה בתעשיית הגרעין (בעיקר בכל הקשור לשיגור טיל המצויד בראש נפץ גרעיני). הוא גם עמד בראש תעשיות החלל האיראניות. במשך עשרות שנים הוא צבר ניסיון ברכש טכנולוגי, ניהול מיזמים וייצור תעשייתי צבאי, ובפרט מחזיק גם בידע טכנולוגי נרחב שקשור לתעשיית הטילים והחלל. על חלקו בסיוע לרכש טכנולוגיות שקשורות לתוכנית הגרעין, למשל, הוא עמד תחת עיצומים בריטיים.

ואכן, הניסיון הזה הוא בין היתר גם מה שהצניח אותו לתפקיד הזה. קודם לאישור המינוי דיבר אח'לאקי במג'לס והסביר למחוקקים את חזונו, שעיקרו הוא הרחבת הייצור הביטחוני המקומי, לצד שילוב חברות פרטיות ואקדמאים במחקר ופיתוח. תוכניותיו, שזכו לאישור הפיקוד הצבאי הבכיר באיראן, נפרסות על פני טווחי זמן מגוונים, ומתחילות בפרק זמן של שישה חודשים עד כמעט שנתיים.

ככל הנראה בתגובה גם לעיצומים הבינלאומיים והעמקת הבידוד האיראני, אח'לאקי ציין כי ברצונו להרחיב את הייצור המקומי בתעשייה הצבאית, ובאותה עת לחזק נקודות תורפה במדינה, כגון יכולות הגנה אווירית. במקביל, השר החדש הצהיר כי אחת העדיפויות של משרד ההגנה תחתיו תהיה המשך "התמיכה בארגונים חמושים המזוהים עם הרפובליקה האסלאמית בכל רחבי האזור"³ כלומר, חיזבאללה, החות'ים, חמאס ועוד.

לא משימה פשוטה

מאז הסכם הביניים לסיום המלחמה איראן עוסקת הרבה מאוד בהפקת לקחים ובאיתור נקודות היתרון היחסיות שלה אל מול אויביה. היא מצהירה בקול שאין בכוונתה, על אף הדרישות של ארה"ב וישראל, לוותר על תוכנית הטילים שלה, ושוב ושוב נשמעות קריאות מצד גורמים בכירים במדינה על החשיבות של פיתוח נשק גרעיני כאמצעי להרתעה מפני מתקפות נוספות. בינתיים טהרן מוסיפה לפתח את אבני הבניין שעשויות לשמש אותה בבוא היום לצורך הצגת ארסנל גרעיני.

כך למשל גם בתחום החלל: שיגור לוויינים אינו שונה במובנים מסוימים מירי טילים בליסטיים ארוכי טווח, ובמהלך המלחמה טהרן הצליחה לשמור על הידע, ואפילו על חלק מהאמצעים שהיו ברשותה, כגון אחד מכני השיגור של התוכנית החלל שלה, שכנראה לא נפגע במתקפות. יתרה מכך, יש לאיראן די טכנולוגיה, ידע וכנראה גם משגרים שיאפשרו לה לשגר לחלל לוויינים בעתיד הקרוב מאוד. לפי הצהרות של ראשי תוכנית החלל במדינה, הם מתכננים עד סוף השליש הראשון של השנה הבאה להוציא לחלל שלושה לוויינים כאלה⁴ שכמובן יעניקו לה יכולות

נרחבות, וכנראה לא בשביל לדייק את חיזוי מזג האוויר.

ניתן להניח מה הלקחים הברורים שראשי הרפובליקה האסלאמית הפיקו מהמלחמה: לצד השימוש המרבי במרחבים תת-קרקעיים מבוצרים להגנה על נכסים חשובים, ואפילו בכירים ומרכיבים של תוכנית הגרעין, איראן תשים את הדגש על נשקים שעבדו היטב: טילים בליסטיים שיכולים לפגוע היטב בכל מדינות האזור, וגם בכוחות האמריקניים במזרח התיכון ובישראל; אמצעי דיוק מתוצרת בית שיסייעו לה לפגוע בעזרת טילים וכטב"מים בקירוב של מטרים בודדים במטרות נבחרות (במלחמה היא כנראה פעלה בעזרת סיוע שקיבלה, לפי דיווחי התקשורת, מסין ורוסיה); וכאמור, נשק גרעיני.

מינויו של אח'לאקי מתאים היטב להשלכות של לקחים כאלה. הוא בקי בתוכנית הטילים, ברכש ובפיתוח, ויודע כיצד לתמוך בצבא באמצעות התעשייה המקומית. הוא אינו חושש מעיצומים, נאמן למשטר, ועובד למענו כבר עשרות שנים. הוא היה חלק מראשי התוכניות החשובות ביותר באיראן, ומבין את הצרכים שלהן.

יתרה מכך, ההחלטה להביא מישהו שמכיר היטב את התחום מבפנים תעזור לאיראנים דווקא בזמן שהם מנסים לשקם את ההריסות ולהתחיל להקים מחדש מערך ייצור עצמאי, ובפרט כזה שבעקבות המלחמה נוצרו בו הרבה צווארי בקבוק, ורכיבים רבים נפגעו. בעת הזאת טהרן צריכה לבנות אותו במצב כלכלי לא טוב, בלשון המעטה, וברקע של עיצומים נושכים, מצור אווירי וימי ועוד הגבלות. מבחינת האייתוללות, הצבת מישהו בעל ניסיון כזה בראש המערך היא כנראה עמדת הזינוק הטובה ביותר ליעד הזה.

ובכל זאת, לא מדובר במשימה פשוטה כלל ועיקר. כדי לעשות זאת, יצטרכו האיראנים לנצל עד תום את המשאבים המקומיים, תוך תכנון קפדני וניצול אופטימלי של יכולות מדעיות, טכנולוגיות ותעשייתיות. זה נכון במיוחד כאשר ברור גם להם וגם לארה"ב² במיוחד לפי ההתבטאויות בשני הצדדים והאירועים של הימים האחרונים³ שהסבב הקרוב הולך ומתקרב. בשלב זה טהרן תרצה לנצל את הזמן שנותר כדי להחביא כמה שיותר נכסים באזורים מוגנים, לרענן את מלאי המשאבים, ולחשוב איך היא הופכת את האמצעים שברשותה לכלי נשק קטלניים.

השר החדש התחיל לעבוד כבר במרץ. מיד עם כניסתו לתפקיד הוא הצהיר שיחזק את ההגנה האווירית, ואף סיפר על מטוס קרב מתוצרת עצמית שאיראן תציג בשנה הבאה. אבל הדגש העיקרי הוא הטילים הבליסטיים.

דובר משרד ההגנה אמר לכתבים בטהרן כי מינויו של אח'לאקי "משקף את הצורך האיראני בהגדלת האיכות והכמות של כלי נשק אסטרטגיים, ובפרט טילים וכטב"מים". השר עצמו, מיד עם כניסתו לתפקיד, כבר דיבר על "האצת הייצור" של כלי נשק כאלה לקראת מה שהוא מכנה "המלחמה הרביעית". לדבריו, מערכי הכטב"מים והטילים צריכים להכפיל את מאמצייהם עד לפרוץ המלחמה.

חשיבותו של הדגש הזה גדולה במיוחד דווקא לאור תוצאות המלחמה. ארה"ב וישראל טענו כי הצליחו לפגוע קשות במערכי הייצור האיראנים, וכי למעשה נטרלו רבים מהאתרים שבהם נבנו חלקים שונים של הטילים. אף שנותרו בידי הרפובליקה האסלאמית טילים רבים מאוד, בהיעדר יכולת ייצור ² כל טיל שנורה הוא טיל שנגרע מהארסנל של טהרן. לכן יהיה מהותי, מבחינתה, להתניע מחדש את פסי הייצור של הטילים, כדי שלא תיוותר ללא עוד כלי נשק כאלה ברשותה. ויפה שעה אחת קודם.

"אם האויב האמריקאי והציוני ישגה שוב בחישוביו, תגובת העם האיראני ולוחמי האסלאם תהיה מפתיעה ונרחבת", הבטיח אח'לאקי כבר ביומו הראשון בתפקיד, והוסיף איום שלפיו במקרה של מתקפה אמריקנית נשיא ארה"ב דונלד טראמפ יאלץ "להוציא את אנשיו במצב אופקי" ³ רמז לתגובתה האפשרית של איראן.

הגשמה של התוכניות שלו לחימושה מחדש של איראן תסייע לו מאוד לממש את האיום הזה. אם המלחמה תפרוץ מחדש בקרוב, כדאי שישראל וארה"ב ינקטו מאמצים די כדי שהוא ומי ששלח אותו לשם לא יצליחו במשימתם.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.